

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הקטרת איברי תמיד בשבת ובטומאה

(מ"ו א') אמר רב הונא: תמיד, תחילתו דוחה,¹ סופו אינו דוחה.²

(ומברר) מאי אינו דוחה (סופו, כלומר הקטרת איבריו)?

רב חסדא אמר: (סופו) דוחה את השבת, ואינו דוחה את הטומאה.

ורבה אמר: (סופו) דוחה את הטומאה, ואינו דוחה את השבת.

אמר ליה אביי לרבה: לדיך קשיא, ולרב חסדא קשיא.

לדיך קשיא: מאי שנא טומאה, דכתיב³ "בְּמוֹעֲדוֹ", ואפילו בטומאה; שבת נמי, "בְּמוֹעֲדוֹ", ואפילו בשבת!

ולרב חסדא קשיא: מאי שנא שבת דכתיב "בְּמוֹעֲדוֹ", אפילו בשבת; טומאה נמי, "בְּמוֹעֲדוֹ", ואפילו בטומאה!

אמר ליה: לא לדידי קשיא, ולא לרב חסדא קשיא.

(מ"ו ב') לדידי לא קשיא: סופו כתחילתו. טומאה, דתחילתו בר מידחא טומאה הוא (אם אין כהן טהור לזרוק דמו),

סופו נמי דחי. שבת, דתחילתו (דתמיד, דערב שבת) לאו בר מידחא שבת הוא (שהרי בין הערבים נשחט, ודם נפסל בשקיעת החמה), סופו נמי לא דחי.

לרב חסדא לא קשיא: סופו כתחילתו לית ליה. שבת דהותרה היא בציבור, סופו נמי דחי. טומאה, דדחוייה היא בציבור (בקושי הותרה, וכל כמה דאפשר, מהדרין אטהורין), תחילתו דעיקר כפרה דחי, סופו דלאו עיקר כפרה, לא דחי.

שיטות הראשונים

תמיד, תחילתו דוחה שבת, סופו אינו דוחה: תחילתו של התמיד, דוחה שבת וטומאה. וסופו, אמר רב הונא שאינו דוחה. ונחלקו אמוראים בפירושו. ופסקו הרמב"ם, סמ"ג, ומאירי, כרבה. וכתב הרמב"ם "אֲבָרִים שֶׁלְתַמִּיד דּוֹחִין אֶת הַטְּמֵאָה; וְאֵינָן דּוֹחִין אֶת הַשֶּׁבֶת, אֲלָא בְּעֶרְב שֶׁבֶת בְּלֶבֶד מִקְטִירִין אֲבָרֵי תַמִּיד שֶׁלְעֶרֶב שֶׁבֶת, שֶׁהַתַּמִּיד - תְּחִלָּתוֹ דּוֹחֵה שֶׁבֶת, וְסוּפּוֹ אֵינוֹ דּוֹחֵה".⁴

הקטרת איברים שמשלה בהן האור מבעוד יום: דעת תוספות, שאיברי קרבנות שהקטירו אותם על המזבח, ומשלה בהם האור מבעוד יום, דוחים את השבת, ומעלה אותם למחרת על המערכה הגדולה. דנעשו לחמו של מזבח. ודעת הרמב"ם, דבכל גווני אינו דוחה שבת.⁵

¹ תמיד של שבת נשחט בשבת, וקרב בשבת. רש"י.

² תמיד של ערב שבת, אין אבריו נקטרין משתחשך. אלא מעלן מבעוד יום. רש"י.

³ במדבר, פר' פנחס, כחב; אֶת קֶרְבְּנֵי לֶחְמֵי לֶאֱשֵׁי רִיחַ נִיחֹחֵי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ.

⁴ מקורות: רמב"ם (הל' תמידין ומוספין א,ז). סמ"ג (עשין קצ). מאירי (ד"ה איברי התמיד).

⁵ ליקוטי הלכות. מקורות: תוספות (מ"ו א', ד"ה אבל; שבת כ' א', ד"ה למשרי). תוספות ישנים (ד"ה אפילו בשבת). תוספות הרא"ש (ד"ה ואפילו בשבת). רמב"ם (הל' תמידין ומוספין א,ז).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

לא הספיקו להקטיר איברים בערב שבת: כתב ריטב"א, שאם לא הספיקו להקטיר את האיברים בערב שבת, מעלים אותם למזבח בליל שבת,⁶ ומקטירים אותם במוצ"ש.⁷

המכבה אש מחתה ומנורה

(מ"ו א') **איתמר**, המכבה אש מחתה ומנורה (לאחר שחתה גחלים למחתה או למנורה, כיבן) -

אביי אמר: חייב.⁸

רבא אמר: פטור.

דכבייה בראשו של מזבח (לאחר שניתקה ממערכתה), דכולי עלמא לא פליגי דחייב.

כי פליגי דאחתיה אארעא וכבייה. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה נתקה.

(ומקשה) אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה, חייב, כמאן כאביי?!

(ומתרץ) אפילו תימא כרבא; התם לא אינתיק למצותה, הכא אינתיק למצותה.

איכא דאמרי: דאחתיה אארעא וכבייה, דכולי עלמא לא פליגי דפטור.

כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה נתקה.

(ומקשה) אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה, חייב, כמאן לא כאביי ולא כרבא?!

(ומתרץ) התם לא אינתיק למצותה, הכא אינתיק למצותה.

שיטות הראשונים

המכבה אש המזבח: פסק הרמב"ם כרבא, וכלישנא בתרא, דאפילו בראש המזבח פטור היכא דאינתיק למצוותה, וכתב, "המכבה אש המזבח לוקה, שנאמר: "לא תקבה". אפלו גחלת אחת, ואפלו הורידה מעל המזבח וכבה - לוקה. אכל אש מחתה ואש מנורה שהכינה במזבח להדליק ממנה - אף על פי ששכבה אותן בראש המזבח, פטור, שהרי נתקה למצוה אחרת, ואין אני קורא בהן 'אש המזבח'."

הדרן עלך טרף בקלפי

⁶ כיון שבראש המזבח אין הם נפסלים בלינה, כמבואר בזבחים פ"ז א' (וכן פסק הרמב"ם, הל' פסולי המוקדשין ג,יא). וזו היא שאמרו לא הסריח בשר קודש מעולם, אפילו היו בראש המזבח כמה ימים.

⁷ מקורות: ריטב"א (כ"א א', ד"ה ולא הסריח; הו"ד בכס"מ, תמידין א,ז).

⁸ משום ("אש תמיד תוקד על המזבח) לא תקבה" אינתיק למצותה, לשם מחתה, ותו לא קרינן ביה אש המזבח. רש"י.